

2015-10-23

Avdelningen för ekonomi och Styrning
Malin Svanberg

Motion 35 - Nationella rekommendationer avseende Brukar- och Patientmedverkan

Beslut

Styrelsen föreslår kongressen besluta

att motion 35 Nationella rekommendationer avseende Brukar- och Patientmedverkan anses besvarad och inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Motionen

Mats Eriksson, (M), Hallands län, Lise-Lotte Bensköld-Olsson, (S), Hallands län samt Stefan Bengtsson, (C), Hallands län har i motion 35 föreslagit **att** Sveriges Kommuner och Landsting utarbetar nationella rekommendationer avseende patient- och brukarmedverkan samt att de nationella rekommendationerna bland annat klargör grunderna för brukarsättning, när och i vilka situationer ersättning kan vara befogad samt rekommenderar former och nivåer för ersättningarna

Styrelsen

Styrelsen konstaterar att Sveriges Kommuner och Landsting genom bland annat priofrågan *Brukare och Patienter som aktiva medskapare* ser ett ökat intresse hos medlemmarna för frågan om att arbeta mer strukturerat med brukar- och patientmedverkan. Då detta arbete sker på det lokala och regionala planet i nära samarbete med enskilda brukare, patienter och deras företrädare i det civila samhället, menar styrelsen att nationella rekommendationer ej bör ges. Grunder för brukarsättning, när och i vilka situationer ersättning kan vara befogad samt nivåer för dessa bör tas av varje enskild medlem. Detta är något Sveriges Kommuner och Landsting uttalat bland annat i skriften *Samverkan med brukare och patienter i upphandlingsprocessen*. Det finns ett flertal medlemmar som redan tagit fram eller är mitt i en process att ta fram sådana riktlinjer. Dessa tillsammans med det idématerial priofrågan under våren 2015 tagit fram i E-boken *När brukare och patienter blir medskapare*, menar styrelsen kan vara goda exempel att ta del av för de medlemmar som ännu ej påbörjat detta arbete på ett mer strukturerat tillvägagångssätt.

NATIONELLA REKOMMENDATIONER AVSEENDE BRUKAR- OCH PATIENTMEDVERKAN

Sammanfattning

Vi anser att det finns behov av nationella rekommendationer avseende brukares och patienters medverkan i utvecklingsarbete på verksamhets- och systemnivå och föreslår att SKL initierar en utredning med syfte att ta fram förslag till övergripande rekommendationer inom området.

Rekommendationen, med tillhörande bakgrundsbeskrivning och hänvisningar till forskning och regelverk, bör omfatta följande områden:

- Grunderna för brukarsättning
- När och i vilka situationer ersättning kan vara befogad
- Rekommenderade former och nivåer för ersättningar

Anledningen till behovet av nationella rekommendationer är inte minst med bakgrund av att i allt fler nationella satsningar, som t ex PRIO-satsningen och Kortare väntetider med standardiserade vårdförlopp är brukar- eller patientmedverkan ett av kraven för att få ta del av prestationsmedlen och det finns därmed ett behov av likartad ersättning och finansiering inom bland annat dessa satsningar.

Bakgrund

Under de senaste åren har vikten av att ta vara på brukarnas/patienternas kunskap allt mer betonats. I detta sammanhang används ofta begreppen teoribaserad kunskap respektive erfarenhetsbaserad kunskap. Hit hör också begreppet ”Evidensbaserad praktik”, vilket används inom både hälso- och sjukvård och socialtjänst. Begreppet inbegriper tre komponenter:

- Den professionelles kunskap och erfarenhet
- Forskning och beprövad erfarenhet
- Brukaren/patientens egenerfarenhet och vilja

Tillsammans bildar detta något som ofta benämns ”Ett informerat beslutsfattande”.

Från nationell nivå förutsätts oftast att man på regional och lokal nivå aktivt arbetar för ökad brukar/patient-delaktighet vad gäller den individuella nivån, verksamhetsnivån och systemnivån.

Ett av flera tydliga exempel på hur kraven har ökat, och där även SKL är aktivt, är PRIO-satsningen och Kortare väntetider med standardiserade vårdförlopp inom cancerområdet. För att överhuvudtaget få del av prestationsmedlen är brukar- eller patientmedverkan ett krav.

Av Socialtjänstlagen och den nya Patientlagen framgår att patienter och brukare bör/ska vara delaktiga på samtliga nivåer. Vidare har Socialstyrelsen tagit fram en vägledning, ”Att ge ordet och lämna plats” (2013) där man framhåller att resurser behöver avsättas och att det handlar om tid, pengar och administrativt stöd. Vi vill

också i sammanhanget påtala att den digitala utvecklingen skapar förutsättningar för att utveckla andra och mer varierade former av brukar- och patientmedverkan.

Det kan även konstateras att ett antal intresseorganisationer själva tagit fram policys i frågan, så exempelvis NSPH och Regionala cancercentrum i samverkan. I detta sammanhang är det väsentligt att särskilja frågan om former för brukar/patient-deltagande från intresseorganisationernas verksamhet och förenings/organisationsbidragen. Den nu aktualiserade frågan handlar om huvudmännens behov av brukare/patienters kunskap i ett direkt utvecklingsarbete. Det är alltså huvudmännens bedömning om var och från vem kunskapen ska hämtas som är styrande och inte brukaren/patientens eventuella organisationstillhörighet.

Vi anser med detta att våra förslag i motionen ligger i linje med de inriktningsmål för kongressperioden 2016-2019 rörande En mer kunskapsbaserad och jämlik vård som redovisas i förslaget till inriktningsdokument för Sveriges Kommuner och Landsting.

Bedömning

Ovanstående redogörelse visar på behovet av nationell samordning och att det finns behov av övergripande rekommendationer från SKL. En sådan rekommendation bör bland annat klargöra:

- Grunderna för brukarersättning
- När och i vilka situationer ersättning kan vara befogad
- Rekommenderade former och nivåer för ersättningar

Yrkande

Vi föreslår att kongressen beslutar

att Sveriges Kommuner och Landsting utarbetar nationella rekommendationer avseende patient- och brukarmedverkan

att de nationella rekommendationerna bland annat klargör grunderna för brukarersättning, när och i vilka situationer ersättning kan vara befogad samt rekommenderade former och nivåer för ersättningarna.

Mats Eriksson, ombud för Hallands län

Lise-Lotte Bensköld-Olsson, ombud för Hallands län

Stefan Bengtsson, ombud för Hallands län